

Υπόθεση C-63/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

6 Φεβρουαρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Juzgado Contencioso-Administrativo n.º 5 de Barcelona (Ισπανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

9 Ιανουαρίου 2023

Προσφεύγοντες:

Sagrario

Joaquín

Prudencio

Καθής:

Subdelegación del Gobierno en Barcelona (Αντιπροσωπεία της
Κυβερνήσεως στην επαρχία της Βαρκελώνης)

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Οικογενειακή επανένωση – Άρνηση χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης – Καθεστώς παράνομης διαμονής – Ιδιαίτερος δυσχερείς περιστάσεις – Προηγούμενη εκτίμηση των προσωπικών συνθηκών – Υπέρτατο συμφέρον του ανηλίκου – Αυτόνομη άδεια διαμονής

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως περί ερμηνείας – Άρθρο 267 ΣΛΕΕ – Συμβατότητα εθνικής διάταξης με την οδηγία 2003/86/EK – Άρθρο 15, παράγραφος 3 – Άρθρο 17 — Άρνηση χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης – Καθεστώς παράνομης διαμονής – Ιδιαίτερος δυσχερείς περιστάσεις – Προηγούμενη εκτίμηση των προσωπικών

συνθηκών – Αυτόνομη άδεια διαμονής – Άρθρα 7, 24, 33, παράγραφος 1 και άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Υπέρτατο συμφέρον του ανηλίκου – Άρθρο 6, παράγραφος 1, και άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών

Προδικαστικά ερωτήματα

1°.- Στην έννοια των «διαιτέρως δυσχερών περιστάσεων» των άρθρων 15, παράγραφος 3, *in fine*, και 17 της οδηγίας, περιλαμβάνονται αυτοδικαίως όσες περιστάσεις αφορούν ανήλικο ή/και είναι ανάλογες προς τις προβλεπόμενες στο εν λόγω άρθρο 15;

2°.- Συνάδει προς τα άρθρα 15, παράγραφος 3, *in fine*, και 17 της οδηγίας, κρατική νομοθεσία η οποία δεν προβλέπει τη χορήγηση αυτόνομης άδειας διαμονής που να διασφαλίζει ότι τα επανενωθέντα μέλη της οικογένειας δεν θα περιέλθουν σε καθεστώς παράνομης διαμονής σε περίπτωση συνδρομής τέτοιων ιδιαίτερως δυσχερών περιστάσεων;

3°.- Έχουν τα άρθρα 15, παράγραφος 3, *in fine*, και 17 της οδηγίας την έννοια ότι υφίσταται δικαίωμα αυτόνομης άδειας διαμονής σε περίπτωση κατά την οποία η επανενωθείσα οικογένεια παύσει να έχει άδεια διαμονής για λόγους ανεξάρτητους από τη βούλησή της;

4°.- Συνάδει προς τα άρθρα 15, παράγραφος 3, και 17 της οδηγίας κρατική νομοθεσία η οποία δεν προβλέπει ως απαραίτητη και υποχρεωτική, προ της άρνησης ανανέωσης της άδειας διαμονής των επανενωθέντων μελών της οικογένειας, την εκτίμηση των περιστάσεων του άρθρου 17 της οδηγίας;

5°.- Συνάδει προς τα άρθρα 15, παράγραφος 3, και 17 της οδηγίας, προς τα άρθρα 6, παράγραφος 1, 8 παράγραφοι 1 και 2, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και προς τα άρθρα 47, 24, 7 και 33, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εθνική νομοθεσία η οποία δεν προβλέπει, ως απαραίτητο προηγούμενο στάδιο της άρνησης χορήγησης ή ανανέωσης της άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης, ειδική διαδικασία ακροάσεως των ανηλίκων στην περίπτωση κατά την οποία στον συντηρούντα δεν χορηγήθηκε ή δεν ανανεώθηκε η άδειά του διαμονής;

6°.- Συνάδει προς τα άρθρα 15, παράγραφος 3, και 17 της οδηγίας, προς τα άρθρα 6, παράγραφος 1, 8, παράγραφοι 1 και 2, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και προς τα άρθρα 47, 24, 7 και 33, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εθνική νομοθεσία η οποία δεν προβλέπει ως απαραίτητο προηγούμενο στάδιο της άρνησης χορήγησης στον/στη σύζυγο ή ανανέωσης της άδειάς του/της διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης, στην περίπτωση κατά την οποία στον συντηρούντα

δεν χορηγήθηκε ή δεν ανανεώθηκε η άδειά του διαμονής, τη δυνατότητα επίκλησης των περιστάσεων του άρθρου 17 της οδηγίας, προκειμένου αυτός/αυτή να αιτηθεί να του/της παρασχεθεί η δυνατότητα εξακολουθήσεως της διαμονής του/της άνευ διακοπής του προηγούμενου καθεστώτος διαμονής του/της;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 27ης Ιουνίου 2006, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου, C-540/03, EU:C:2006:429

Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 14ης Μαρτίου 2019, Υ. Ζ. κ.λπ. (Απάτη στην οικογενειακή επανένωση), C-557/17, EU:C:2019:203

Αιτιολογικές σκέψεις 2 και 11 της οδηγίας 2003/86/EK

Άρθρο 5, παράγραφος 5, άρθρο 15, παράγραφος 3, άρθρο 16, παράγραφος 3, άρθρα 17 και 18 της οδηγίας 2003/86/EK

Άρθρο 24, παράγραφοι 1 και 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Άρθρο 19 του οργανικού νόμου 4/2000, της 11ης Ιανουαρίου, σχετικά με τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των αλλοδαπών στην Ισπανία και την κοινωνική τους ενσωμάτωση, όπως τροποποιήθηκε με τον οργανικό νόμο 2/2009 (στο εξής: οργανικός νόμος 4/2000). Ρυθμίζει τα αποτελέσματα της οικογενειακής επανένωσης σε ιδιαίτερες περιστάσεις, μεταξύ άλλων, την άδεια διαμονής και εργασίας, καθώς επίσης και την αυτόνομη άδεια διαμονής για σύζυγο και τέκνα.

Πρώτη συμπληρωματική διάταξη, παράγραφος 4, του βασιλικού διατάγματος 557/2011, της 20ής Απριλίου, περί εγκρίσεως του κανονισμού του οργανικού νόμου 4/2000, σχετικά με τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των αλλοδαπών στην Ισπανία και την κοινωνική τους ενσωμάτωση, όπως τροποποιήθηκε με τον οργανικό νόμο 2/2009 (στο εξής: βασιλικό διάταγμα 557/2011). Προβλέπει τη δυνατότητα χορήγησης αδειών διαμονής ορισμένου χρόνου ή/και εργασίας, όταν το δικαιολογούν οικονομικές, κοινωνικές ή εργασιακές περιστάσεις και σε μη ρυθμιζόμενες περιπτώσεις ιδιαίτερης σημασίας, και τη δυνατότητα χορήγησης ατομικών αδειών διαμονής ορισμένου χρόνου για εξαιρετικούς λόγους που δεν προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό.

Άρθρο 58, παράγραφος 3, του βασιλικού διατάγματος 557/2011. Ρυθμίζει την ισχύ της άδειας διαμονής των επανενωθέντων μελών της οικογένειας σε συνάρτηση με την άδεια διαμονής του συντηρούντος.

Άρθρο 59 του βασιλικού διατάγματος 557/2011. Ρυθμίζει τη διαμονή των επανενωθέντων μελών της οικογένειας ανεξαρτήτως της διαμονής του συντηρούντος, και, ιδίως, τις προϋποθέσεις, τις περιπτώσεις και τη διάρκεια της.

Άρθρο 61 του βασιλικού διατάγματος 557/2011. Ρυθμίζει την ανανέωση των αδειών διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης και, ιδίως, τις διατυπώσεις και τους όρους υποβολής της αίτησης, τη διάρκεια, τις προϋποθέσεις απόκτησης της άδειας που αφορούν τον συντηρούντα και το επανενωθέν πρόσωπο, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και άλλες πληροφορίες που πρέπει να αξιολογούνται από τις αρχές για την ανανέωση της άδειας.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Η προσφεύγουσα και τα δύο ανήλικα τέκνα της απέκτησαν άδεια διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης κατόπιν της επανένωσής τους με τον σύζυγό της και πατέρα τους, αντίστοιχα.
- 2 Στις 22 Απριλίου 2021 όλα τα μέλη της οικογένειας υπέβαλαν αίτηση για άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος. Με απόφαση της 27ης Μαΐου 2021 η Subdelegación del Gobierno en Barcelona (Αντιπροσωπεία της Κυβερνήσεως στην επαρχία της Βαρκελώνης) αρνήθηκε τη χορήγηση άδειας διαμονής στον συντηρούντα λόγω ποινικού μητρώου. Εν συνεχεία, με απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021 η Subdelegación del Gobierno en Barcelona (Αντιπροσωπεία της Κυβερνήσεως στην επαρχία της Βαρκελώνης) αρνήθηκε τη χορήγηση άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος στην προσφεύγουσα και στα δύο ανήλικα τέκνα της με την αιτιολογία ότι ο συντηρών δεν ήταν κάτοχος άδειας εργασίας ή/και διαμονής και ως εκ τούτου δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις του άρθρου 61, παράγραφος 3, στοιχείο b, σημείο 1, του βασιλικού διατάγματος 557/2011.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 3 Τα επιχειρήματα των διαδίκων δεν παρατίθενται λεπτομερώς στη διάταξη περί παραπομπής.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 4 Το άρθρο 15 της οδηγίας 2003/86/EK (στο εξής: οδηγία) προβλέπει τη δυνατότητα χορήγησης αυτόνομης άδειας διαμονής στα επανενωθέντα μέλη της οικογένειας σε ορισμένες περιπτώσεις. Το άρθρο 16, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να ανακαλούν ή να αρνούνται την ανανέωση της άδειας διαμονής μέλους της οικογένειας υπό ορισμένες συνθήκες δυνάμει και του άρθρου 15. Οι εν λόγω διατάξεις έχουν μεταφερθεί στο άρθρο 59 του βασιλικού διατάγματος 557/2011, από την παράγραφο 3 του οποίου

προκύπτει ότι η άδεια διαμονής χορηγείται αδιαλείπτως σε σχέση με την προηγούμενη άδεια διαμονής.

- 5 Το άρθρο 15 της οδηγίας, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 16, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής, προσθέτει ότι «τα κράτη μέλη θεσπίζουν διατάξεις οι οποίες εξασφαλίζουν τη χορήγηση αυτόνομης άδειας διαμονής σε περίπτωση ιδιαιτέρως δυσχερών περιστάσεων». Οι δυσχερείς αυτές περιστάσεις δεν προβλέπονται στην ισπανική νομοθεσία.
- 6 Η πρώτη συμπληρωματική διάταξη, παράγραφος 4, του βασιλικού διατάγματος 557/2011, προβλέπει τη χορήγηση αδειών διαμονής για εξαιρετικούς λόγους που δεν προβλέπονται στον κανονισμό του οργανικού νόμου 4/2000. Ωστόσο, οι διατάξεις αυτές δεν φαίνεται να συνάδουν με την οδηγία, δεδομένου ότι προβλέπουν απόφαση λαμβανόμενη κατά διακριτική ευχέρεια, μπορούν να ερμηνευθούν ευρέως, επιτρέπουν δε την αυτόματη λήψη αποφάσεων, στην οποία έχει αντιταχθεί το ΔΕΕ, αναθέτοντάς την συγχρόνως στην αρμοδιότητα της κεντρικής και όχι της αποκεντρωμένης διοίκησης του κράτους.
- 7 Μέσω της νομολογίας του το ΔΕΕ υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εκτιμούν τις προσωπικές συνθήκες των ενδιαφερομένων και απαγορεύει την αυτόματη λήψη απόφασης σχετικά με τα μέτρα ανάκλησης της άδειας διαμονής. Παραδείγματος χάριν, η απόφαση της 27ης Ιουνίου 2006, επί της υπόθεσης Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (C-540/03, EU:C:2006:429), διασφαλίζει τη συμβατότητα των διατάξεων της οδηγίας με τα θεμελιώδη δικαιώματα, διότι μέσω των διατάξεων του άρθρου 5, παράγραφος 5, και του άρθρου 17 της οδηγίας υποχρεώνει τις εθνικές αρχές να συνεκτιμούν τις ιδιαίτερες περιστάσεις που συντρέχουν σε ειδικές περιπτώσεις.
- 8 Ωστόσο, η ισπανική νομοθεσία δεν προβλέπει καμία διαδικασία στην οποία να παρέχεται στους ενδιαφερομένους η δυνατότητα επίκλησης των προσωπικών συνθηκών του άρθρου 17 της οδηγίας και στην οποία να παρέχεται ταυτόχρονα στον ανήλικο δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών. Συνεπώς, οι αποφάσεις εκδίδονται χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η προσωπική κατάσταση των επανενωθέντων προσώπων, τα οποία είναι κατά κανόνα ανήλικοι και γυναίκες που περιέρχονται αυτομάτως σε καθεστώς παράνομης διαμονής.
- 9 Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου τα επανενωθέντα μέλη της οικογένειας που απώλεσαν την άδεια διαμονής για λόγους ανεξάρτητους από τη βούλησή τους βρίσκονται σε ιδιαιτέρως δυσχερή περίσταση. Ιδίως στην περίπτωση ανηλίκων και προσώπων που υφίστανται δομική διάκριση στην κοινωνία της χώρας καταγωγής τους, όπως στην περίπτωση γυναικών ορισμένων χωρών, όπου το γυναικείο φύλο μένει απροστάτευτο.
- 10 Δεδομένου ότι το άρθρο 15, παράγραφος 3, χρησιμοποιεί το ρήμα «θεσπίζουν», το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το εθνικό δίκαιο οφείλει να ρυθμίζει τις

«ιδιαιτέρως δυσχερείς περιστάσεις». Συνεπώς, η διάταξη του άρθρου 15, παράγραφος 3, της οδηγίας θα μπορούσε να τύχει εφαρμογής στις περιπτώσεις απώλειας της άδειας διαμονής για λόγους ανεξάρτητους από τη βούληση των επανενωθέντων προσώπων, όπως συμβαίνει εν προκειμένω. Εξάλλου, η απώλεια της άδειας διαμονής αποφασίζεται σε κάθε περίπτωση μετά από συνεκτίμηση της προσωπικής και οικογενειακής κατάστασης του επανενωθέντος προσώπου, όπως προβλέπει το άρθρο 17 της οδηγίας.

- 11 Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου οι ισπανικές αρχές περιορίστηκαν στην άρνηση χορήγησης της άδειας διαμονής, χωρίς να λάβουν υπόψη τον χαρακτήρα και τη σταθερότητα των οικογενειακών δεσμών του προσώπου, τη διάρκεια διαμονής καθώς και την ύπαρξη οικογενειακών, πολιτιστικών και κοινωνικών δεσμών με τη χώρα διαμονής του και με τη χώρα καταγωγής του, κατά παράβαση του δικαίου της Ένωσης.